

- مدیرمسئول: محمدامین ایمانجانی
- قائم مقام مدیرمسئول: مسعود فروغی
- سردبیر: محمد زعیم زاده
- دبیر وقایع اسرائیلیه: محمدصادق علیرزاده
- تلفن و فکس: ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۰۲۱)
- کدپستی: ۱۱۳۵۶۳۳۸۱۶
- چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
- نشانی: خیابان حافظ، پایین تر از جمهوری، روبه روی ساختمان بورس ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

گزارش «وقایع اسرائیلیه» از صادرات گاز رژیم عبری به اردن و مصر

هوارا از من بگیر، لویاتان رانه!

در سال های اخیر صادرات گاز طبیعی رژیم اسرائیل به مصر و اردن روندی رو به رشد داشته است. بر اساس آمار، میزان صادرات در سال ۲۰۲۳ حدود ۱۱٫۶ میلیارد مترمکعب بود که نسبت به سال قبل افزایش چشمگیری داشت و در سال ۲۰۲۴ نیز با رشد بیش از ۱۳ درصدی به حدود ۱۳٫۱ میلیارد مترمکعب رسید. در میان میادین گازی اصلی رژیم اسرائیل، میدان لویاتان بیشترین سهم را در این صادرات دارد و تنها در سال ۲۰۲۳ بیش از ۶ میلیارد مترمکعب گاز به مصر و اردن صادر کرد، به بهانه قرارداد جدید بین رژیم اسرائیل و مصر نگاهی به وضعیت قراردادهای گازی بین رژیم، مصر و اردن پرداخته ایم.

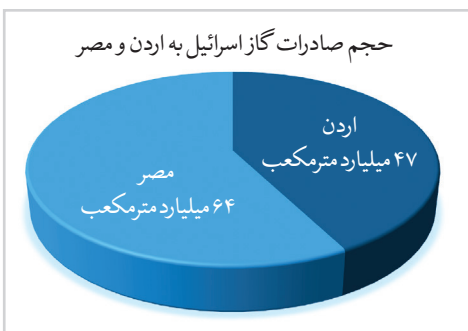
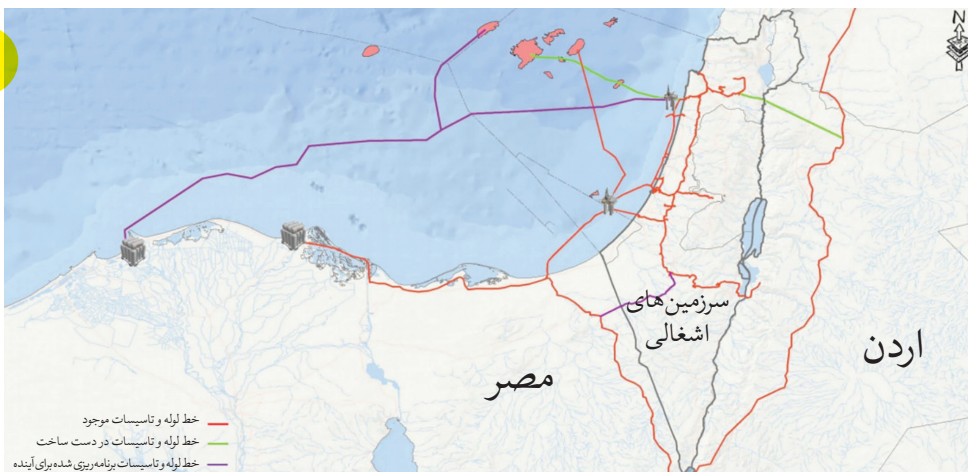
صادرات گاز به مصر و اردن از چه زمانی شروع شد، شرکت های دیگر کدامند و حجم این صادرات چقدر است؟

صادرات گاز رژیم اسرائیل به اردن و مصر در دو مقطع اصلی آغاز شد و به تدریج گسترش یافت. نخستین گام در اردن، قراردادی کوچک میان شرکت های صنعتی آراب پترتاش و جوردن برومین با شرکت های بهره بردار میدان تامار بود که در سال ۲۰۱۴ امضا شد و از ۲۰۱۷ وارد فاز اجرایی گردید. این قرارداد که حدود ۱۵ سال اعتبار دارد، مجموعاً نزدیک به ۲ میلیارد مترمکعب گاز را شامل می شد و بیشتر برای مصرف صنایع اردن طراحی شده بود. مرحله دوم اما اهمیت بیشتری داشت. در سال ۲۰۱۶ شرکت برق ملی اردن قراردادی به ارزش حدود ۱۰ میلیارد دلار و با دوره زمانی ۱۵ سال با کنسرسیوم میدان لویاتان (متشکل از شرکت آمریکایی نوبل انرژی، شرکت اسرائیلی دلک دریلینگ و شرکای محلی که بعدها مالکیت آن ها به شورون و نیومد انرژی منتقل شد) امضا کرد. این قرارداد از ژانویه ۲۰۲۰ وارد فاز اجرایی شد و تا ۲۰۲۵ ادامه خواهد داشت. در مصر، روند کمی متفاوت بود. در فوریه ۲۰۱۸ شرکت خصوصی دلفینوس هولدینگز به نمایندگی از خریداران مصری با کنسرسیوم میادین لویاتان و تامار قراردادی ۱۰ ساله برای واردات حدود ۶۴ میلیارد مترمکعب گاز منعقد کرد. برای اجرای این قرارداد، سهام داران رژیم اسرائیلی و شرکای بین المللی خط لوله قدیمی EMG میان عسقلان و عریش را در سال ۲۰۱۹ خریداری کردند و در ژانویه ۲۰۲۰ انتقال گاز به مصر آغاز شد. همچنین چند روز قبل قراردادی برای صادرات گاز از رژیم عبری به مصر منعقد شد که قرار است طی آن ۱۳۰ میلیارد مترمکعب گاز به مصر صادر شود، این قرارداد تا سال ۲۰۴۰ ادامه خواهد داشت. روند سالانه صادرات نشان می دهد که از ۲۰۲۰ به بعد، حجم انتقال به این دو کشور به طور مستمر افزایش یافته است. در سال ۲۰۲۳ تنها از میدان لویاتان بیش از ۶۲ میلیارد مترمکعب گاز به مصر و حدود ۲٫۷ میلیارد مترمکعب به اردن ارسال شد و میدان تامار نیز حدود ۲٫۵ میلیارد مترمکعب عمدتاً به مصر صادر کرد. در سال ۲۰۲۴ مجموع صادرات رژیم اسرائیل به این دو کشور به حدود ۱۳٫۱ میلیارد مترمکعب رسید که بالاترین سطح تاکنون محسوب می شود. بنابراین، قراردادهای ۱۵ ساله و ۱۰ ساله با اردن و همچنین قرارداد جدید با مصر که توسط شرکت های فعال در میادین لویاتان و تامار با نهادهای دولتی و خصوصی دو کشور امضا شد، چهارچوب اصلی صادرات گاز رژیم اسرائیل را شکل داده و مصر و اردن را به بازارهای راهبردی این رژیم در حوزه انرژی تبدیل کرده است.

شرایط مالی این قراردادها چگونه هستند و بر اشتغال در رژیم عبری چه تأثیری دارند؟

از منظر مالی، قراردادهای صادرات گاز رژیم اسرائیل به مصر و اردن از بزرگ ترین معاملات انرژی تاریخ این رژیم به شمار می روند. قرارداد اردن که در سال ۲۰۱۶ میان شرکت برق ملی این کشور و کنسرسیوم میدان لویاتان امضا شد، ارزشی در حدود ۱۰ میلیارد دلار دارد و طی ۱۵ سال اجرا می شود و قرار است طی این ۱۵ سال در مجموع ۴۷ میلیارد مترمکعب گاز منتقل شود. قرارداد مصر نیز که در سال ۲۰۱۸ با شرکت خصوصی

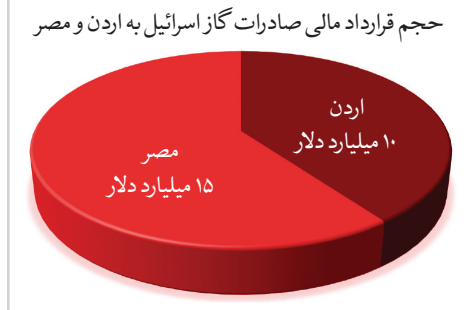
خط لوله ها و تأسیسات موجود و آتی اسرائیل برای صادرات گاز به اردن و مصر

شده، به شمال سینای مصر منتقل می گردد. این خط لوله گاز را به تأسیسات LNG مصر می رساند و امکان صادرات مجدد به بازارهای جهانی را فراهم می کند. همچنین برای قرارداد جدید صادرات گاز رژیم به مصر، یک خط لوله جدید به نام نیتزانا احداث خواهد شد که در کنار خط لوله قبلی وظیفه صادرات را به عهده خواهد داشت. به این ترتیب، این سه مسیر اصلی خطوط لوله، امنیت انرژی و جریان مستمر صادرات گاز را تضمین می کنند.

این قراردادها چه تأثیر ژئوپلیتیکی بر رژیم اسرائیل و منطقه دارند؟

این قراردادها موقعیت رژیم اسرائیل را از یک واردکننده به صادرکننده منطقه ای گاز تغییر داده و به آن نقش ژئوپلیتیکی تازه ای بخشیده اند. برای اردن، قرارداد با لویاتان به معنای تأمین مطمئن گاز برای نیروگاه های برق و کاهش هزینه واردات سوخت مایع بود. برای مصر نیز واردات گاز از رژیم اسرائیل علاوه بر تأمین مصرف داخلی امکان افزایش ظرفیت مایع سازی و صادرات مجدد به بازارهای جهانی را فراهم کرده است. در نتیجه، این توافق ها جایگاه این رژیم را در نقشه انرژی شرق مدیترانه تقویت کرده اند. علاوه بر این، رژیم اسرائیل به یک بازیگر کلیدی در تأمین انرژی منطقه تبدیل شده و روابط دیپلماتیک خود با همسایگان نزدیک را تحکیم کرده است. این توافقات باعث کاهش وابستگی اردن و مصر به سوخت های فسیلی وارداتی از کشورهای دیگر شده و در عین حال امکان هماهنگی های امنیتی و انرژی میان طرف ها را افزایش داده است. از منظر منطقه ای، این قراردادها باعث تقویت نقش رژیم اسرائیل در بازار انرژی شرق مدیترانه شده و به عنوان ابزاری برای نفوذ اقتصادی و سیاسی به کار می روند. در شرایطی که منطقه با چالش های امنیتی و سیاسی متعددی مواجه است، وجود خطوط لوله و قراردادهای بلندمدت گاز، موقعیت رژیم اسرائیل را به عنوان شریک قابل اعتماد در حوزه انرژی تثبیت می کند و امکان همکاری های گسترده تر با کشورهای عربی و حتی اروپا را فراهم می آورد.

دلفینوس هولدینگز به امضا رسید، در مجموع ارزشی نزدیک به ۱۵ میلیارد دلار برای انتقال حدود ۶۴ میلیارد مترمکعب گاز در مدت ۱۰ سال برآورد شده است. همچنین قرارداد جدید رژیم و مصر بین دو شرکت نیومد انرژی رژیم و بلو اوشن از مصر منعقد شد و ارزش آن ۳۵ میلیارد دلار است. از نظر درآمدی، تا قبل از قرارداد جدید برآوردها نشان می دهد که صادرات گاز می تواند سالانه بین یک تا یک و نیم میلیارد دلار درآمد مستقیم برای رژیم اسرائیل داشته باشد، با اضافه شدن قرارداد جدید این مقدار می تواند تا ۵ میلیارد دلار سالانه افزایش پیدا کند. بر اساس اعلام وزارت انرژی رژیم اسرائیل، تنها در سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ درآمد های مالیاتی و حق امتیاز از محل صادرات و مصرف داخلی گاز بیش از ۲ میلیارد دلار بوده است. از لحاظ اشتغال زایی، توسعه میادین لویاتان و تامار و همچنین زیرساخت های مرتبط با صادرات، هزاران شغل مستقیم و غیرمستقیم در حوزه حفاری، ساخت سکوها دریایی، خطوط لوله و خدمات مهندسی ایجاد کرده است.

چه خط لوله ای برای انتقال این گاز استفاده می شود؟

صادرات گاز رژیم اسرائیل به اردن و مصر از طریق شبکه های مشخص خطوط لوله صورت می گیرد که هر یک نقش کلیدی در انتقال ایمن و پایدار گاز دارند. برای اردن، گاز عمدتاً از میدان لویاتان و تا حدی میدان تامار از طریق خط لوله ساحلی Eastern Gas Pipeline منتقل می شود که از ساحل دریای مدیترانه در رژیم اسرائیل آغاز شده و به نیروگاه ها و شبکه توزیع گاز در اردن متصل می شود. این خط لوله امکان تأمین گاز پایدار برای نیروگاه های برق و صنایع اردن را فراهم می کند و بخش مهمی از واردات انرژی این کشور را تشکیل می دهد. در مورد مصر، گاز رژیم اسرائیل ابتدا از میدان های لویاتان و تامار جمع آوری می شود و سپس از طریق خط لوله EMG (Eastern Mediterranean Gas) که پس از خریداری بخشی از سهام آن توسط کنسرسیوم رژیم اسرائیلی و شرکای بین المللی بازمسازی